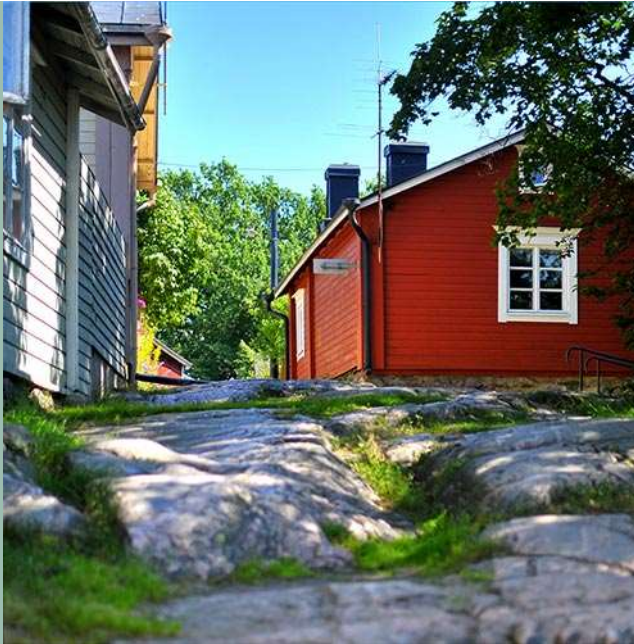

MENETTELYTAPA SISÄILMAONGELMIEN RATKAISUSSA

PORVOO

BORGÅ

18.12.2018

MENETTELYTAPA SISÄILMAONGELMIEN RATKAISUSSA

Sisäilmaongelmien onnistunut ratkaiseminen edellyttää usein mittavaa yhteistyötä useiden eri toimijoiden kesken sekä etukäteen sovittuja toimintatapoja.

Kaikilla toimijoilla on omat tehtävänsä ja roolinsa sisäilmaongelmien onnistuneessa ratkaisemisessa.

Hyvä sisäilma vaikuttaa toiminnan sujumiseen ja edistää tilojen käyttäjien hyvinvointia. Sisäilmaongelmat voivat tulla esiin viihtyvyyshaittoina, mutta ne voivat aiheuttaa myös rakennuksesta johtuvaa oireilua tai sairauksia.

Sisäilmaongelmat voidaan ratkaista nopeasti, jos niiden aiheuttaja löydetään helposti ja korjaukset voidaan toteuttaa talousarvioin puitteissa.

Ongelmien ratkaiseminen voi kestää kauan, jos ongelmien aiheuttajan löytyminen vaatii useita tutkimuksia, ja kun korjauksen aloittaminen edellyttää investointimäärärahaa.

KAUPUNGIN SISÄILMATYÖRYHMÄ

- Toimitilajohtaja tekee virallisen päätöksen sisäilmatyöryhmän perustamisesta sekä nimeää ryhmän jäsenet.
- Ryhmän jäsenet: toimitilajohdon edustajat, Kuninkaantien työterveyden edustajat, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut, ennaltaehkäisevän terveyspalveluiden edustajat (neuvolat ja kouluterveydenhoito), terveyskeskuksen edustaja (t), johtava lääkäri, kaupungin kohteita valvovat terveystarkastajat, Tilapalveluiden edustajat ja toimialojen työsuojeluvastaavat.
- Sisäilmatyöryhmä seuraa sisäilma-asioiden kehitystä työryhmän jäsenten esittämien tietojen perusteella (esimerkiksi yhteydenottojen määrä tai oireilun luonne). Jäsenet voivat tehdä sisäilmaongelmien ratkaisemiseen liittyviä kehittämissuhteita.
- Sisäilmatyöryhmä ei ole operatiivinen toimija eikä tee päätöksiä.
- Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.
- Kokouksista laaditaan muistio.

KOHDEKOHTAINEN SISÄILMATYÖRYHMÄ

- Sisäilmaongelmien ratkaisemisessa on useimmiten mukana useita toimijoita eri tehtävälueilta. Kaikilla toimijoilla on omat tehtävänsä ja roolinsa sisäilmaongelmien onnistuneessa ratkaisemisessa.
- Toimitilajohto perustaa tilalle kohdekohtaisen sisäilmatyöryhmän, kun sisäilmailmoitus on jätetty ja ongelman ratkaiseminen edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
- Työryhmä toimii työtä koordinoivana **ohjausryhmänä**, joka tuo tietoa ongelman ratkaisemiseen liittyvän päätöksenteon pohjaksi. Varsinaiset päätökset kukaan toimija tekee oman työroolinsa ja virkavastuunsa nojalla.
- Työryhmä kokoontuu tarvittaessa. Kokousten välillä ryhmä keskustelee ja seuraa asioiden etenemistä Intran työtilassa. Tämä edellyttää sitä, että ryhmän jäsenet seuraavat aktiivisesti työtilaa.
- Työtilaan tallennetaan kaikki kohteen sisäilma-asiaan liittyvä aineisto.

KOHDEKOHTAISEN SISÄILMATYÖRYHMÄN JÄSENET

Toimitilajohdon edustajat (pj. + siht.)	Työsuojeluvaltuutettu(t)
Kohteen esimies tai esimies, joka on nimetty yhteisten vaarojen työpaikan yhteyshenkilöksi	Kohteen henkilöstön edustaja
Tehtäväaluepäällikkö(t)	Työterveyshuollon edustajat
Työsuojelupäällikkö	Kouluissa kouluterveydenhoitaja, päiväkodeissa ja hoitolaitoksissa terveyskeskuksen infektioitaudeista vastaava lääkäri.
Viestinnän edustaja	Terveystarkastaja kouluissa, päiväkodeissa ja sosiaalialan hoitolaitoksissa.
Tilapalveluiden edustaja	Koulun vanhempainyhdistyksen edustaja

SISÄILMAEPÄILYILMOITUKSET

- Terveydenhuollon sisäilmaepäilyilmoitus

Terveydenhuollon ammattilaiset (esimerkiksi työterveys tai kouluterveydenhuolto) tekevät sisäilmaepäilyilmoituksen, kun oireiden voidaan olettaa johtuvan sisäilmastosta. Ilmoitukseen ei kirjata tietoja, joiden pohjalta oireileva henkilö olisi tunnistettavissa.

- Olosuhdeilmoitus

Kaikki rakennuksen käyttäjät voivat tehdä olosuhdeilmoituksen, kun havaitsevat jotain, joka voi vaikuttaa sisäilman laatuun. Havainto voi olla esimerkiksi tunkkainen ilma, kosteusjälkiä tai liian korkea tai matala lämpötila. Olosuhdeilmoituksissa ilmoitetaan rakennukseen liittyviä havaintoja, ei terveydellisiä asioita.

Toimijoiden roolit ongelmien ratkaisemisessa

TOIMITILAJOHTO

Omistaja

Edustaa kiinteistön omistajaa kaupungin omistamissa tiloissa.

Vastaa tilojen terveellisyydestä.

Selvitykset ja korjaussuunnitelmat

Tilaa rakennusten kuntoon liittyvät selvitykset ja niiden edellyttämät korjaussuunnitelmat sekä budjetoi korjauksiin tarvittavat määrärahat.

Kyselyiden tilaaminen

Tekee päätöksen sisäilmastokyselyiden ja asiakkaiden oirekyselyjen tilaamisesta.

Korjaustyöt

Tekee päätöksen korjaustöiden aloittamisesta.

Informoi

Informoi kaupungin johtoryhmää, kaupunginhallitusta, lautakuntia ja yhteistyötoimikuntaa sisäilmasioista.

Rooli sisäilmaryhmässä

Informoi kohdekohtaisessa työryhmässä sisäilmaongelmiin liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista, korjaussuunnitelmista ja menetelmistä.

TILAPALVELUT

Tehtävät

Tilapalveluiden toimitilapalveluiden yksikkö vastaa siivouksesta, kiinteistönhoidosta ja LVI-laitteiden kunnossapidosta.

Ilmoitusvelvollisuus

Toimitilapalveluiden yksikön henkilöstö on velvollinen ilmoittamaan kiinteistöön liittyvistä havainnoista, jotka voivat johtaa sisäilmaongelmien syntyyn. Ilmoitukset tehdään kiinteistönhallintajärjestelmään.

ESIMIES

Edustaja

Edustaa omaa työpaikkaansa ja yhteistä työpaikkaa, mikäli hänet on nimetty yhteisen työpaikan yhteyshenkilöksi.

Osallistuu ongelmanratkaisuun liittyviin kokouksiin.

Yhteyshenkilö

Toimii yhteyshenkilönä, jonka kanssa muut toimijat sopivat kohteessa tehtävästä työpaikkakatselmuksesta, toimenpiteistä, mittauksista ja muista tutkimuksista.

Toiminnan jatkuvuus

Varmistaa yhdessä toimitilajohdon ja tehtäväaluepäällikön kanssa palvelujen ja toiminnan jatkuvuuden.

Informoi

Tiedottaa henkilöstölle, asiakkaille ja muille kiinteistöissä toimiville tahoille asiaan liittyvistä ratkaisuista, toimenpiteistä ja ilmoituskäytännöistä.

Pyydettäessä järjestää erillisen tiedotustilaisuuden henkilöstölle.

Riskit

Tekee työsuojeluriskien arvioinnin ja päivittävää sitä koko prosessin ajan.

Voi velvoittaa oireilevan työntekijän menemään terveystarkastukseen työterveyshuoltoon.

Olosuhdeilmoitus

Voi tehdä olosuhdeilmoituksen kiinteistöön liittyvästä epäkohdasta, jonka epäilee vaikuttavan sisäilmaan. Esimies ohjaa oireilevat työterveyshuoltoon.

TYÖNTEKIJÄ

Yhteys työterveyteen

Työntekijä on yhteydessä työterveyshuoltoon, jos epäilee sisäilman vaikuttavan terveydentilaan.

Olosuhdeilmoitus

Työntekijä voi tehdä olosuhdeilmoituksen, kun havaitsee jotain, joka voi vaikuttaa sisäilman laatuun. Olosuhdeilmoituksessa ilmoitetaan rakennukseen liittyviä havaintoja, ei terveydellisiä asioita.

TEHTÄVÄALUEPÄÄLLIKKÖ

Toiminnan jatkuvuus

Varmistaa yhdessä esimiehen ja toimitilajohdon kanssa palvelujen ja toiminnan jatkuvuuden.

Esimiehen tuki

Toimii esimiehen tukena koko prosessin ajan.

TOIMIALAJOHTAJA JA LIIKELAITOKSEN JOHTAJA

Toimialajohtaja

Informoi lautakuntaa sisäilma-asioista
(sosiaali- ja terveyslautakunta ja
sivistyslautakunta).

Liikelaitoksen johtaja

Informoi liikelaitoksen johtokuntaa
sisäilma-asioista.

TYÖTERVEYSHUOLTO

Asiantuntija

Työterveyshoitaja ja työterveyslääkäri toimivat asiantuntijana henkilöstön hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä.

Oireiden tunnistaminen ja hoitaminen

Ensisijaisena tehtävä on tunnistaa oireilevat henkilöt, hoitaa heitä ja estää oireiden tai sairauksien paheneminen. Noudattaa Käypä hoito -suosituksia.

Informoi

Tuo tietoa esimiehelle ja muille toimijoille työntekijöiden terveystilanteesta, jos työpaikan henkilöstöllä on sisäilmaongelmiin viittaavia oireita.

Sisäilmaepäilyilmoitus

Tekee sisäilmaepäilyilmoituksen jos oireiden voidaan olettaa johtuvan työpaikan sisäilmastosta.

Tiedotustilaisuudet

Pyydettäessä järjestää erillisen tiedotustilaisuuden henkilöstölle.

Arvioi

Pyydettäessä laatii terveydellisten vaikutusten arvioinnin. Koskee henkilöä, ei sulje tilaa.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

Valvoo

Valvoo terveydensuojeluviranomaisena säännöllisesti päiväkotien, koulujen, oppilaitosten, vanhainkotien tai vastaavien julkisten tilojen terveydellisiä oloja.

Asiakkaan näkökulma

Valvonnan lähtökohtana on asiakkaille tarkoitettujen sisätilojen turvallisuuden varmistaminen.

Velvoittaa

Voi velvoittaa tiloissa toimivan tai tiloista vastaavan tahon selvittämään ja tarvittaessa poistamaan tai vähentämään terveyshaittaa aiheuttavat olosuhteet. Voi velvoittaa selvittämään asiakkaiden kokeman oireilun merkittävyyttä.

Sisäilmaryhmä

Terveystarkastaja osallistuu kohdekohtaisen sisäilmatyöryhmän kokouksiin, jos tilat ovat asiakkaiden käytössä.

Informoi

Informoi terveyshaittoihin liittyvien tarkastusten ja tutkimusten tuloksista sekä tulosten tulkinnasta terveyshaittojen näkökulmasta. Tiedottaa myös antamistaan kehotuksista ja viranomais määräyksistä.

Tiloja käyttävät
oireilevat asiakkaat
ottavat yhteyttä
terveyskeskukseen.

TERVEYSPALVELUT

Koulujen oppilaat
ottavat yhteyttä
kouluterveyden-
hoitajaan, joka vie
tiedot terveys-
keskukseen.

Tunnistaa sisäilmaoireet

Tavoitteena on tunnistaa varhain mahdolliset altistumisepäilyt, sairaudet tai oireet haitalliselle aineelle tai olosuhteelle sekä ilmoittaa epäilyt palvelupisteen esimiehelle ja infektioaukeista vastaavalle lääkärille.

Tutkimukset ja hoito

Suurittaa oireilevien kliiniset tutkimukset ja lähettämisen jatkotutkimuksiin tai hoitoon.

Noudattaa Käypä hoito -suosituksia.

Kerää tietoa

Terveyskeskus kerää keskitetysti ryhmätason tilastotietoa asiakkaiden oireilusta, sairastavuudesta ja astmasta. Tietojen perusteella arvioidaan, tehdäänkö kohteesta sisäilmaepäilyilmoitus.

Sisäilmaepäilyilmoitus

S

Voi tehdä sisäilmaepäilyilmoituksen.

Asiantuntija

Infektioaukeista vastaava lääkäri toimii lääketieteellisenä asiantuntijana ja koordinoijana sisäilmaongelmissa.

Tiedotustilaisuudet

On mukana asiantuntijana asiakkaille järjestettävissä tiedotustilaisuuksissa. Vastaa asiakkaiden oireisiin ja terveyteen liittyviin kysymyksiin.

TYÖSUOJELUPÄÄLLIKKÖ

Työturvallisuus

Edustaa työnantajaa. Toimii esimiehen tukena ratkaistaessa työpaikan sisäilmaongelmaa, painopisteenä on työturvallisuuden varmistaminen.

Valmistele YTTK:lle

Valmistele tarvittaessa yksittäiseen kohteeseen liittyvän asian yhteistyötoimikunnalle, joka toimii työsuojelutoimikuntana.

TYÖSUOJELUVALTUUTETTU

Henkilöstön edustaja

Toimii henkilöstön edustajana ja tukena sekä työsuojelunasiantuntijana asiaan liittyvissä kokouksissa ja muissa yhteydenotoissa.

Olosuhdeilmoitus

Voi tehdä olosuhdeilmoituksen.

VIESTINTÄ

Asiantuntija

Toimii viestinnän asiantuntijana sisäilma-asioissa ja ohjaa sisäilma-asioihin liittyvän viestinnän kehittämistä.

Oikea tieto

Auttaa varmistamaan, että henkilöstö, asukkaat, media ja muut sidosryhmät saavat riittävästi johdonmukaista tietoa kohdekohtaisista sisäilma-asioista prosessin eri vaiheissa.

Suunnittelu

Auttaa viestinnän suunnittelussa ja tiedotteiden muotoilussa.

Verkko- ja mediaviestintä

Huolehtii mediaviestinnästä ja tiedotteiden julkaisemisesta kaupungin internetpalvelussa.

Viestintä keskeisessä roolissa

Sisäilmaongelmat herättävät huolestumista ja normaalia suurempaa tiedontarvetta. Aktiivinen, avoin, kuunteleva, keskusteleva ja kaikkia tilankäyttäjiä osallistava viestintä auttaa huolen purkamisessa ja helpottaa ongelman ratkaisua merkittävästi.

Sähköpostien ja tiedotteiden lähettäminen ei yksin riitä. On tarjottava myös mahdollisuus keskusteluun ja kysymyksiin esimerkiksi vanhempainilloissa ja työpaikkakokouksissa.

Viestintäkäytännöistä sovitaan kohdekohtaisen työryhmän ensimmäisessä kokouksessa.

Toimijoiden viestintävastuiden on oltava selkeät. Kukaan toimija antaa lausuntoja ainoastaan omaan toimintaansa liittyvistä asioista. Asiakkaiden ja henkilöstön luottamus horjuu, jos toimijat antavat ristiriitaisia tietoja ja lausuntoja.

Sisäinen viestintä

Sisäinen viestintä on avainasemassa sisäilmaongelmassa.

Esimiehet vastaavat tiedottamisesta henkilökunnalle.

Säännölliset työpaikkakokoukset ovat tärkeimpiä sisäisiä viestintäkanavia myös sisäilmaongelmissa. Ongelmasta on keskusteltava henkilöstön kanssa avoimesti kaikissa sen eri vaiheissa.

Ongelman laajuudesta riippuen käytetään myös muita sisäisen viestinnän keinoja kuten infotilaisuuksia, Intraa ja työtiloja sekä sähköpostitiedotteita.

Ulkoinen viestintä

Ulkoinen viestintä on käynnistettävä heti, jos sisäilmaongelma on merkittävä tai se uhkaa muutoin paisua. Ulkoinen viestintä on yleensä tehokkaampaa, kun yhtä aikaa käytetään useita eri kanavia.

Ulkoisessa viestinnässä käytetään kaupungin normaaleja viestintäkäytäntöjä ja kanavia kuten mediatiedotteita ja internetpalvelua sekä koulujen, päiväkotien ja muiden yksiköiden omia viestintäkanavia esimerkiksi Wilmaa.

Lisäksi kannattaa järjestää keskustelutilaisuuksia (esimerkiksi vanhempainillat), joissa asiakkaat voivat esittää kysymyksiä.